

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om nye psykoaktive stoffer

COM(2013) 619 final — 2013/0305 (COD)

COM(2013) 618 final — 2013/0304 (COD)

(2014/C 177/10)

Ordfører: **David Sears**

Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 4., 7. og 8. oktober 2013 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om nye psykoaktive stoffer«

COM(2013) 619 final — 2013/0305 (COD), COM(2013) 618 final — 2013/0304 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, der vedtog sin udtalelse den 19. december 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 495. plenarforsamling den 21.—22. januar 2014, mødet den 21. januar 2014, følgende udtalelse med 148 stemmer for og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er enig i, at Rådets afgørelse⁽¹⁾ fra 2005 om nye psykoaktive stoffer trænger til en ajourføring. Udvalget støtter op om behovet for en mere koordineret indsats mellem de berørte EU-agenturer, en strammere tidsplan for dataindsamling og muligheden for en mere nuanceret intern klassificering af stoffer med lav, moderat eller alvorlig risiko. Foranstaltninger med sigte på at begrænse tilgængeligheden af disse stoffer bør følge denne klassificering, gennemføres hurtigt og være proportionelle.

1.2 EØSU noterer sig også, at oplysningerne til støtte for den underbyggende konsekvensanalyse ofte var utilgængelige, at brugen af nye psykoaktive stoffer varierer i EU, og at de offentlige meninger og politiske reaktioner er meget forskellige. Kommissionen gør ret i at påpege, hvad der er politisk muligt inden for EU-traktaten og de nuværende økonomiske begrænsninger, men bør tage skridtet videre og kortlægge, hvad der konkret er behov for.

1.3 Udvalget mener, at der er gode erfaringer at hente ved at følge udviklingen i lande uden for EU, og at dette bør fremhæves i eventuelle fremtidige konsekvensanalyser. I mellemtiden er det vigtigt at forbedre og afsætte flere ressourcer til den europæiske dataindsamling vedrørende alle input (stofferne tilgængelighed, forsyningsruter, økonomiske muligheder og sociale behov), kommunikationsveje (internet og sociale medier) og resultater (målbare sygdomme og andre skader).

1.4 Der er en række tekniske punkter, som skal afklares, hvis forordningsforslaget forbliver, som det er. De behandles i udtalelsens punkt 5. Forslagets succes afhænger af medlemsstaternes politiske opbakning, dataindberetning og finansiering. Der skal fastlægges en række praktiske målsætninger. Forskningen skal fortsætte, og bedste (og værste) praksis vedrørende kontrol og behandling skal udpeges. Planerne for og resultaterne af EU-finansierede forskningsprogrammer såsom eSBIRTeS, Orion og ALICE-RAP bør løbende deles med andre inden for samme felt og i højere grad indarbejdes i konsekvensanalyser og eventuelle efterfølgende lovforslag. Dataindsamling, risikovurdering og vidensoverførsel bør fortsætte i realtid via civilsamfundsforummet vedrørende narkotika (eller måske via en bredere platform for nye psykoaktive stoffer) med inddragelse af alle aktører, især de direkte involverede ngo'er og støttegrupper. Dette bør omfatte alle nye psykoaktive stoffer, herunder de stoffer, der allerede er indberettet til anvendelse som enkeltstof, i blandinger eller som tilsætningsmidler i andre nye psykoaktive stoffer. Prioriteter og mulighederne for tiltag bør oftere fastlægges i fællesskab med medlemsstaterne. Der bør overvejes alternativer og supplementter til en fælles europæisk håndtering, som kun sigter mod at begrænse udbuddet.

⁽¹⁾ 2005/387/RIA, EUT L 127/32 af 20.5.2005.

2. Indledning

2.1 Et stof, der er naturligt forekommende, eller som er kemisk fremstillet med et lovligt eller ulovligt formål før øje, siges at være »psykoaktivt«, hvis det, når det indtages af mennesker med et hvilket som helst formål, i tillæg til sine øvrige fysiske, kemiske, toksikologiske og miljømæssige egenskaber kan interagere med deres centrale nervesystem og fremkalde en stimulation eller en depression og give hallucinationer og/eller ændringer i det motoriske system samt ændret dømmekraft, adfærd eller humør.

2.2 Disse effekter kan opfattes som nyttige, når stofferne produceres, ordineres og indtages under kontrollerede forhold som lægemidler for at behandle specifikke sygdomme — eller skadelige og potentielt eller reelt farlige, endda alvorligt i visse tilfælde, hvis de doseres på egen hånd alene for at opnå de forventede fordele af ovennævnte virkninger. Disse risici bliver meget større, hvis stofferne samtidig er afhængighedsskabende, og hvis brugen af dem kan udnyttes økonomisk.

2.3 Stoffer som morfin, heroin, kokain, ecstasy og cannabis og deres mange derivativer og prækursorer er derfor sammen med en række amfetaminer, barbiturater, benzodiazepiner og andre »psykedeliske« stoffer underlagt kontrol, med større eller mindre succes, gennem to FN-konventioner ⁽²⁾ (fra 1961 og 1971) og en protokol ⁽³⁾ (1972), der er gennemført i forskellig grad på nationalt plan rundt omkring i verden.

2.4 Psykoaktive stoffer, der ikke er registreret, og som ikke bliver underlagt ovennævnte kontrol, betegnes i EU's lovgivning (samt i visse andre lovgivninger) som »nye« — uanset hvor længe de har været kendt eller anvendt til andre, ofte lovlige, formål. De omtales først som »nye psykoaktive stoffer«, når det er fastslået (eller der er mistanke om), at de markedsføres eller distribueres alene pga. deres psykoaktive egenskaber for at blive brugt af enkeltpersoner uden om medicinsk eller anden kontrol.

2.5 Alkohol, tobak og koffein, som i forskellige doser opfylder alle de ovenstående kriterier for nye psykoaktive stoffer og langvarige skader, er udtrykkeligt undtaget FN's og EU's definitioner. Denne undtagelse er sværere at gennemføre »på gaden« eller i akademiske studier, hvor anvendelse og virkninger blandes — og hvor de sundhedsmæssige og sociale virkninger af alkohol og tobak i høj grad overgår virkningerne af de fleste nye psykoaktive stoffer. Forskere og politiske beslutningstagere er dog ikke altid enige om disse spørgsmål, og der er derfor et presserende behov for en fælles aftalt proces til at vurdere skader og risici på en kvantitativ basis.

2.6 Der er identificeret mere end 300 nye psykoaktive stoffer, som er (eller har været) i periodisk eller længerevarende omløb i EU. Medlemsstaterne rapporterer om nye tilfælde ca. en gang om ugen. Eftersom disse stoffer ikke kontrolleres, er det ikke ulovligt at bruge dem. De er altså tilladte og kan beskrives som »lovlige« — med den fejlagtige antagelse, at de også er »sikre« og »godkendte«. I de fleste tilfælde er der kun få videnskabelige data, der kan bekræfte eller afvise disse antagelser. Nye molekyler kan hurtigt fremstilles syntetisk som varianter til dem, som er udtrykkeligt forbudt, og importeres fra Kina eller Indien, i visse tilfælde på bestilling fra organiserede grupper eller enkeltpersoner i EU. Eksisterende molekyler kan også anvendes til andet end legitime formål inden for EU's grænser. Ofte er motivationen at tjene penge, andre gange er den primære udfordring at omgå gældende lovgivning. Nationale kontaktpunkter i det europæiske informationsnet for narkotika og narkotikamisbrug (»Reitox«) udsender tidlige advarsler og videreformidler information om de nye psykoaktive stoffer, som identificeres.

2.7 Nye psykoaktive stoffer markedsføres under mange ikke-systematiske, forkortede og/eller eksotiske navne, og de blandes ofte op med andre forbudte, nye eller undtagne produkter, herunder urtebaserede produkter, aktive lægemiddelstoffer, tilsætningsstoffer til levnedsmidler, tobak, koffein og inaktive fyldstoffer. Der er ingen sammenhæng eller kontrol af indholdet og ingen sikkerhedsadvarsler, og findes de, er det for at muliggøre salg (»uegnet til konsum«). Produktmærkningen kan være bevidst vildledende (»badesalt« eller »røgelse« ved produkter, som sandsynligvis skal indhaleres, ryges eller indsprøjtes).

2.8 Salg foregår gennem specialiserede forhandlere eller kommercielle salgssteder (såsom »head shops«, »smart shops« og »smoke shops« ved siden af tobakstilbehør) og på internettet (hvor der er adgang til køb med kreditkort, bedømmelser af produkt og leverandør og hurtig levering til døren). Anonyme hjemmesider er et særskilt problem. Priserne pr. dosis er ofte lavere i forhold til ulovlige stoffer. Sociale medier er med til at nære nye tendenser og gør det let at dele erfaringer. Forbruget (af bl.a. legale rusmidler, klub- og feststoffer og rekreative/syntetiske stoffer) varierer kraftigt i EU og er langsomt på vej op med et rapporteret forbrug over gennemsnittet i Irland, Polen, Letland og Det Forenede Kongerige. Antallet af personer, der indlægges på sygehus som en direkte følge af indtagelsen af disse stoffer, er stadig relativt lavt (manglen på pålidelige data gør det tvivlsomt, om dette kan bruges som et korrekt mål for de reelle skader).

⁽²⁾ FN's enkeltkonvention angående narkotiske midler (1961).

⁽³⁾ FN's protokol fra 1972 om ændring af enkeltkonventionen angående narkotiske midler.

2.9 I overensstemmelse med ovenstående og sammenlignet med de traditionelle stofmisbrugere, som er afhængige af ulovlige stoffer, har brugerne af nye psykoaktive stoffer (især i Det Forenede Kongerige, hvor dataindsamlingen også er omfattende) hidtil overvejende været unge med rimelige ressourcer og uden straffeattest, som har større sandsynlighed for selv at tage initiativ til behandling om nødvendigt. Hvis de samtidig er velintegrerede i familie- og arbejdsliv, er deres chancer for en vellykket behandling generelt gode. Når der sker uheld eller dødsfald, bliver disse ofte betragtet som uventede personlige tragedier og får som regel stor opmærksomhed i medierne og dermed også på det politiske plan, af samme årsager.

2.10 Set i forhold til ovenstående er det næppe overraskende, at offentlighedens og politikernes holdninger til overvågning af nye psykoaktive stoffer i medlemsstaterne og resten af verden er meget forskellige. Uruguay har for nylig legaliseret cannabis. New Zealand vil tillade »godkendte« nye psykoaktive stoffer med en lav risiko, som kvalitetskontrolleres. Irland har skåret drastisk ned på antallet af salgssteder, og Nederlandene og Canada overvejer at gøre det samme. Det Forenede Kongerige har traditionelt foretrukket at forbyde produkterne enkeltvis eller i grupper, men undersøger nu alternative strategier. Belgien planlægger at forbyde grupper af produkter. Der er gjort en indsats for at begrænse internethandlen med ulovlige stoffer via anonyme hjemmesider. Det forventes imidlertid, at det lovlige salg vil blomstre.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1 Rådets afgørelse fra 2005⁽⁴⁾ indførte en lovramme for informationsudveksling, risikovurdering og kontrol af nye psykoaktive stoffer. Denne ramme har ikke vist sig særlig anvendelig i praksis, eftersom de indsamlede oplysninger har været begrænsede, kategoriopdelingen af risici mangelfuld og mulighederne for restriktive foranstaltninger få. I 2011 anmodede Rådet Kommissionen om at ajourføre afgørelsen.

3.2 Nærværende forslag indeholder de påkrævede foranstaltninger, herunder et forslag til et direktiv om ændring af Rådets rammeafgørelse⁽⁵⁾ om mindsteregler i forbindelse med ulovlig narkotikahandel. Forslaget udvider definitionen på »narkotika«, så nye psykoaktive stoffer, der udgør alvorlige sundhedsmæssige, sociale og sikkerhedsmæssige risici, og som er genstand for permanente markedsrestriktioner, placeres i samme kategori som stoffer, der allerede er omfattet af FN's relevante konventioner og protokol.

3.3 Forslaget til en forordning specifikt for nye psykoaktive stoffer suppleres af en intern konsekvensanalyse, som fremhæver, hvilke forskelle der er inden for datatilgængelighed, faktisk anvendelse, sundhedsmæssige og offentlige og nationale tiltag i hele EU. Der gives et skøn på de områder, hvor der ikke er tilgængelige oplysninger. De politiske løsningsmodeller vurderes ud fra, hvor effektive de er til at opfylde målsætninger, deres økonomiske, finansielle og sociale virkninger samt proportionalitet og accept fra de interesserede parter.

3.4 Forslaget er baseret på EUF-traktatens artikel 114, som skal sikre et velfungerende indre marked med et højt niveau for sundheds-, sikkerheds- og forbrugerbeskyttelse. Det tager sigte på at forkorte reaktionstiden på EU-plan, give mulighed for fokuserede og passende løsninger, håndtere problemerne med dobbelt anvendelsesområde og manglende retssikkerhed for lovlige aktører og knytte markedet for nye psykoaktive stoffer til det indre marked som helhed.

3.5 Forslaget fastsætter en tidsramme for indhentning af oplysninger til en fælles rapport fra Kommissionen, Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EONN), Europol og andre tæt involverede europæiske agenturer (for lægemidler, kemikalier og fødevarerikkerhed), der baseres på tidlige advarsler fra medlemsstaterne om de nye psykoaktive stoffer, som identificeres.

3.6 Rapporten kan føre til en formel risikovurdering fra EONN, der skal tjene som grundlag for foranstaltninger fra Kommissionen. Der foreslås en række kriterier for at skelne mellem lave, moderate og alvorlige sundhedsmæssige, sociale og sikkerhedsmæssige risici. Der vil ikke blive foretaget yderligere tiltag i tilfælde, hvor risikoen anses for at være lav. Ved moderate og alvorlige risici kan Kommissionen indføre et midlertidigt eller permanent forbud mod salg af specifikke nye psykoaktive stoffer, og i særlige tilfælde også udvide forbuddet til produktion, distribution, import og eksport af disse.

⁽⁴⁾ Jf. fodnote 1.

⁽⁵⁾ 2004/757/RIA, EUT L 335/8 af 11.11.2004.

3.7 Forslaget giver mulighed for at genoverveje risikoniveauerne, hvis der kommer nye oplysninger, og indfører løbende rapportering og evaluering af forordningens gennemførelse, anvendelse og effektivitet. Forskning og analyse fortsættes. Medlemsstaterne forpligtes til at fastlægge administrative sanktioner, der er nødvendige for at håndhæve markedsrestriktioner, og sikre, at sanktionerne er effektive, proportionelle og har en afskrækkende virkning. Forslaget fremlægges som havende ingen direkte indvirkning på EU-budgettet.

3.8 Forordningen træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende og vil være bindende i alle medlemsstaterne. Rådets oprindelige afgørelse ⁽⁶⁾ vil blive ophævet og erstattet.

4. Generelle bemærkninger

4.1 EØSU bifaldt Kommissionens meddelelse fra 2011 »Mod en stærkere europæisk indsats mod narkotika« og forslaget til en forordning om narkotikaprækursorer fra 2012. Udvalget så frem til forslag om »nye psykoaktive stoffer« og foreslog overordnede retningslinjer for en effektiv indsats på EU- og medlemsstatsniveau.

4.2 For så vidt angår narkotikaprækursorer, noterede EØSU sig især, i hvor høj grad de involverede parter (Kommissionen og et begrænset antal lovlige producenter, forhandlere og slutbrugere) havde opfyldt kravene i artikel 12 i FN's konvention fra 1988 ⁽⁷⁾ med hensyn til at arbejde sammen for at nå de fastlagte mål. I dette specifikke tilfælde, der angik den ulovlige anvendelse af små mængder eddikesyreanhydrid til fremstilling af heroin, kunne disse mål defineres helt præcist.

4.3 Dette er endnu ikke tilfældet for nye psykoaktive stoffer, hvor situationen, når det kommer til den reelle brug og den offentlige og politiske respons, er meget forskellig medlemsstaterne imellem og globalt. Ofte bliver vigtige data ikke indhentet og sammenlignet, personlige tragedier får opmærksomhed i medierne, politiske tiltag bygger ikke altid på videnskabelige og professionelle råd og går nogle gange direkte imod dem. Andre komplicerede faktorer, herunder det langt mere udbredte og skadelige forbrug af alkohol og tobak, anses for at være for følsomme til at indarbejde i en fælles lovtilgang. Derudover er generationskløften tydelig inden for markedsføring på internettet, de sociale mediers rolle for dannelsen af personlige meninger, risikotagning og rekreativ brug af både nye og gamle psykoaktive stoffer.

4.4 I denne tydeligvis meget vanskelige kontekst for enhver, som forsøger at tage stilling til nye psykoaktive stoffer, er der to kommentarer fra EØSU's tidligere udtalelser, som er særligt relevante, nemlig »at staten ikke må foranledige større skader og risici end dem, som den skal beskytte imod« ⁽⁸⁾, og at »politiske tiltag bør være baseret på data og dokumentation — og ikke omvendt« ⁽⁹⁾ som ved så mange andre emner, der optager lovgiverne. Det kan være lettere sagt end gjort.

4.5 Problemerne ved de nuværende forslag er ikke, at de vil gøre skade, men snarere at de ikke vil være effektive nok — og at de kan forsinke iværksættelsen af bredere samfundsomspændende og tværfaglige strategier baseret på fakta, som er nødvendige for at kunne nå til enighed om såvel den nuværende situation som de langsigtede målsætninger for specifikke befolkningsgrupper. Hvis ikke disse strategier kan fastlægges på forhånd, og der ikke kan tilvejebringes politisk og finansiel støtte, bør dette anerkendes i alle lovforslag på EU-niveau.

4.6 EØSU konstaterer, at forslaget har andre målsætninger, bl.a. håndtering af problemerne med dobbelt anvendelse, den ulovlige anvendelse af lovlige stoffer inden for EU og den manglende retssikkerhed for »lovlige aktører«. Disse bliver imidlertid ikke kvantificeret i konsekvensanalysen og får liden opmærksomhed i selve forslaget. Andre muligheder for at fylde hullerne efter anden lovgivning er slet ikke blevet overvejet. Derfor er det vanskeligt at vurdere, hvorvidt det valgte retsgrundlag (EUF-traktatens artikel 114) er passende. Statistiske oplysninger om de 300 stoffer, der er registreret frem til nu, kunne bruges til at afklare dette samt andre punkter.

4.7 EØSU er fuldt overbevist om og har gentagne gange anført, at regulering af udbuddet kun er en del af løsningen — og i sig selv utilstrækkelig til at skabe nyttige eller målbare resultater. Der skal være større fokus på at forstå efterspørgslen — og foreslås bedre tiltag for at sikre, at den kan opfyldes med så lille en risiko som muligt. Som sædvanlig kan risici ikke udelukkes helt, men de kan i høj grad begrænses. Bedre data, som udbredes behørigt, skulle kunne bidrage hertil.

⁽⁶⁾ Jf. fodnote 1.

⁽⁷⁾ FN's konvention imod ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer, 1988.

⁽⁸⁾ Jf. EØSU's udtalelse EUT C 229/85 af 31.7.2012.

⁽⁹⁾ Jf. EØSU's udtalelse EUT C 76/54 af 14.3.2013.

4.8 EØSU bemærker også, at når der anvendes strafferetlige sanktioner, er det nødvendigt at begrænse dem til aktører, der søger at opnå en økonomisk gevinst fra salg af stoffer, som allerede er forbudt, eller som har sandsynlighed for at give alvorlige sundhedsskader hos mennesker. Det gør sig især gældende for nye psykoaktive stoffer, hvor risiciene indtil videre ser ud til at være lavere end ved »gamle« eller undtagne psykoaktive stoffer. I disse tilfælde vil en fængselsstraf for brugerne være det værste udfald på det personlige og samfundsmæssige plan, da de utvivlsomt vil blive udsat for »gamle« psykoaktive stoffer. Dette bør fremgå tydeligt af forslaget, hvis foranstaltningerne skal være troværdige for de berørte befolkningsgrupper i EU, især for de unge, der er direkte involveret

5. Særlige bemærkninger

5.1 I forslaget er der definitioner på nogle af de centrale termer, der anvendes, men ikke alle. Imidlertid forklares det ikke, hvorledes de skal anvendes på dette usædvanligt strukturerede, hurtigt voksende, delvist lovlige, delvist ulovlige, delvist gennemsligtige, delvist regulerede marked for produkter, der hovedsageligt er fremstillet uden for EU. Termen »økonomisk aktør« defineres ikke — og der kan således være tale om både lovlige (forhandlere, der sælger nye psykoaktive stoffer direkte eller gennem en »head shop« eller internettet) og ulovlige (sælgere af ulovlige stoffer) aktører. Hvad betyder »bringe i omsætning på markedet« i forbindelse med internetsalg af produkter fra hele verden? Hvorfor bør en »blanding« begrænses til to eller flere nye psykoaktive stoffer i stedet for f.eks. et nyt psykoaktivt stof samt forskellige mængder tobak, koffein, urter eller fyldstoffer? Ville det være bedre at sætte fokus på »brugeren« med definitionen »person, som indtager nye psykoaktive stoffer uden lægeligt tilsyn« end på den bredere gruppe af »forbrugere« (»person, der handler uden for sin virksomhed som handlende, erhvervsdrivende eller udøver af et liberalt erhverv«), som ofte ikke påvirkes af denne aktivitet? Hvis forslaget skal virke proaktivt og ikke reaktivt, bør det så ikke også lægge vægt på de nye psykoaktive stoffer, »der med rimelighed kan forventes at fremkomme på basis af videnskabelig vurdering og bedømmelse?« Et kritisk punkt er, hvorfor bevisbyrden er overgået fra leverandører, som burde forpligtes til at påvise, at deres produkter har »lav risiko«, til EONN og Kommissionen — så man kunne få det indtryk, at de godkender produkterne.

5.2 Definitionen på nye psykoaktive stoffer bør ligeledes afklares. Måske kunne man i stedet for »nye«, som kun refererer til de eksisterende FN-konventioner, anvende betegnelsen »indberettede inden for rammerne af dette EU-forslag«. Eftersom stofferne ikke testes løbende for deres psykoaktive egenskaber (og hverken kan eller bør testes herfor) inden for rammerne af REACH eller anden lovgivning om stoffer, er der kun få tilgængelige informationer om, hvor mange molekyler der på sigt kan vise sig at have (eller kan markedsføres som, at de har) disse virkninger i større eller mindre grad. Da termen »psykoaktive stoffer« kun finder anvendelse, når virkningerne opleves af mennesker, er begrænsningerne med dyreforsøg indlysende.

5.3 EØSU noterer sig med en vis bekymring, at forslaget fokuserer på enkeltstående stoffer i stedet for på de blandinger, som markedsføres i vid udstrækning. Der er fastsat en tidsramme for agenturer til at reagere — men ikke for Kommissionen til at iværksætte hverken den fælles rapport eller risikovurderingen. Processen indledes, hvis »flere« medlemsstater har identificeret det samme nye psykoaktive stof. Hvorfor er det ikke nok med én medlemsstat, hvis den er hårdt ramt? Hvor mange er »flere«? Det er uklart, hvordan Kommissionen vil træffe beslutninger i lyset af den (sandsynlige) mangel på yderligere oplysninger fra agenturerne — og hvad der er endnu mere kritisk — manglen på politiske bidrag fra medlemsstaterne. Der findes ingen bestemmelser om tiltag i anden lovgivning på EU- eller medlemsstatsniveau, f.eks. lov om varemærkning, lov om salg af varer, generel forbrugerbeskyttelse, eller anden lovgivning vedrørende sundhed og sikkerhed i forbindelse med kemikalier, lægemidler og fødevarer. Hvis »head shops« får lov til at fortsætte, bør de til fulde opfylde de nuværende forbrugerbeskyttelsesregler.

5.4 Udvalget er især bekymret over manglen på yderligere ressourcer til dette arbejde. Hvis det kan udføres med de eksisterende budgetter, hvorfor følges disse procedurer så ikke allerede? Kan der opnås betydelige resultater uden en sådan finansiering? Er en forordning (rettet mod medlemsstaterne) afgørende for at fastlægge, hvordan de forskellige EU-agenturer skal interagere — eller kan disse interne processer efter fælles samtykke ændres hurtigere på baggrund af erfaringerne?

5.5 EØSU konstaterer, at den konsekvensanalyse, som forslaget bygger på, mangler sammenlignelige data fra alle medlemsstaterne om nye psykoaktive stoffers brug, virkninger og sundhedsomkostninger. Hvis det kan påvises, at disse er generelle og betydelige, ville EU-agenturerne kunne stille med en omkostningseffektiv løsning. Udvalget er bekymret over, at forslaget ikke indeholder minimumsstandarder for rapportering, hvilket kunne gøre det nødvendigt med større anerkendelse af og støtte til de hovedsageligt frivillige nationale kontaktpunkter, som indberetter vigtige data via »Reitox«.

5.6 EØSU er enig i, at nye psykoaktive stoffer bør klassificeres internt ud fra allerede aftalte kriterier, alt efter om de på grundlag af den eksisterende dokumentation udgør en lav, moderat eller alvorlig risiko. Dette skal imidlertid ikke opfattes som en blåstempling til lovligt eller sikkert salg, hvilket bør fremgå klart af alle offentligt tilgængelige registre. I betragtning af de meget få tilgængelige data og vanskelighederne med en kvantitativ risikovurdering må man forvente en ny klassificering på grundlag af yderligere dokumentation.

5.7 EØSU bakker også op om EONN's gældende retningslinjer for risikovurdering af nye psykoaktive stoffer, hvoraf det fremgår, at »gamle« eller undtagne, men alment brugte og mere kendte psykoaktive stoffer bør inkluderes som markører på samme skala — f.eks. heroin, kokain, cannabis, ecstasy, alkohol og tobak. Hvis dette ikke er muligt på grundlag af den allerede eksisterende dokumentation, så kan det heller ikke gøres for nye psykoaktive stoffer, for hvilke informationerne vil være få, ufuldstændige og ofte modstridende. Nye psykoaktive stoffer har måske kun få sociale, kriminelle og miljømæssige konsekvenser, men de kan stadig udgøre en alvorlig risiko for menneskers sundhed, hvis de bruges på denne måde.

5.8 EØSU mener, at denne mere holistiske tilgang til afhængighed og stofmisbrug også kan føre til bedre finansierede forebyggende foranstaltninger og afhjælpende behandlinger på nationalt plan. Det vil være afgørende at forstå forskellige aldersgruppers opførsel og meninger (10-18-årige, 18-25-årige og 25+). Den rolle, som sociale medier og online markedsførings- og rådgivningstjenester spiller ved at skabe tendenser eller videregive advarsler, er allerede stor og vil i stigende grad komme til at dominere den personlige beslutningstagning på dette område. Projekter, der overvåger dette, bør fremmes og finansieres fuldt ud. En ordentlig sundhedsbeskyttelse bør gå forud for retsvæsen og det indre marked.

5.9 EØSU erkender, at det med tiden kan blive nødvendigt at lovgive på dette område, men behovet for en sådan lovgivning og udformningen af den er langt fra tydelig. Medlemsstaterne opfatter problemerne forskelligt, foretrækker forskellige løsninger og bør få mulighed for at gennemføre foranstaltninger med forskellige tidsrammer. Verden rundt er der store kontraster mellem begrænsning og tilladelse. Det vil være nyttigt at følge udviklingen i to nabolande på den sydlige halvkugle, som ligner hinanden økonomisk og kulturelt, dvs. Australien og New Zealand. Det vil også være vigtigt at indlede et tæt samarbejde med USA og andre lande, som tillader salg via internettet. Handelsforhandlingerne med Kina og Indien bør omfatte foranstaltninger for at mindske produktion og salg af gamle, undtagne og nye psykoaktive stoffer.

5.10 Dette er frem for alt et globalt problem. Alle fremtidige konsekvensanalyser og forordningsforslag bør indeholde de ovenfor beskrevne aspekter og overveje en bredere række af muligheder, selvom det i begyndelsen synes vanskeligt at gennemføre dem på EU-niveau. Her kommer Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug til at spille en ledende rolle. Hvis der er behov for yderligere finansiering, skal den tilvejebringes. Relevante forskningsprogrammer bør koordineres bedre, og deres resultater bør deles i højere grad. Er der behov for lovgivning på et givet niveau, uanset hvilket, vil den forhåbentlig have et mere solidt dokumentationsgrundlag for at løse de spørgsmål, der er rejst i denne udtalelse.

Bruxelles, den 21. januar 2014

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg